kato, preskritar, repartisar, solventa, stagnar, transferar, varo (II, 75-77) per 9 voci.

16. On admisas **ka** quale segunvola vicanto di *kad* (II, 15), per 7 voci.

La sekretaryo,
L. Couturat.

PRI NIA METODO

Ni ne multe prizas la teoriala diserti pri la metodo sequenda en ica o ta kazo ; li semblas ofte tempoperdo, ed esas plu bona laborar, kam diskutar longe pri la metodo di laboro. Tamen, ni volas respondar a du seryo de kritiki od objekti diversa e mem kontrala. L'uni (tre malmulti) deziras la « plena libereso », ne nur di diskutado, sed *di linguo* : li volus, ke ni pozez itere e senfine en diskutado omna principi di nia linguo ; lia idealo esas, ke singlu uzez segun arbitrio sua propra linguo. Sed ol kontredicas l'ideo ipsa di linguo, e di linguo *internaciona* : nam omna linguo esas komunikilo e ligilo, e la LI. precipue devas esar *una por omni*, se ol devas havar ula utileso relate la vivanta lingui. La postuli di ta « liberesani » refutas do su ipsa ; nam, se on kontentigus li, on simple dissolvus e destruktus la LI.

Altri (plu multi) esas poke malquieta pro la libera diskutado, a qua nia linguo esas konstante submisata en ica revuo ; e li questionas, kande ol esos pronta e finita. Li alegas, ke esas neposibla o malfacila propagar linguo « ne fixa », expozata a « sencesa chanji ». Kredeble, ti de nia amiki qui expresas tala timi, od esas obsedata da la memoro di la *Fundamento,* od esas influata plu o min koncie da la klamachi di la Fundamentisti, qui audacas repetar, ke nia linguo chanjas sencese de monato ad altra, til plena nerekonocebleso [1]. Nia lektanti savas ya, quante esas malvera ta aserti di malsincera adversi. Nu, l'ideo di Fundamento, di seryo de formi o reguli *netuchebla*, esas tute kontrala a l'esenco di *irga* linguo, mem artificala, segun la *Deklaro* da Prof. Jespersen, qua esas e restas nia guidilo [2]. Nia amiki ne lasez su influesar da la superstico di la Fundamento, nek terorigesar da la spektro di la posibla chanji : nula linguo esas *fixa* e *pronta*, ne mem nia malnuva naturala lingui, do ankore min multe nia nuva artifical idiomo ; nultempe ol esos *kompleta* e *finita ;* postular ke la linguo esez fixa e pronta ante propagar ol, esas simpla kimero.

1. Strania fakto ! la sama personi esas kultani di la Fundamento, qua permisas, segun D[ro] Zamenhof, chanjar Esp. « til plena nerekonocebleso » !

2. « On stonigus linguo, se on volus establisar un sola libro quale nechanjebla normo por omni e por sempre ».

Tute kontre, ni devas konstante kompletigar e perfektigar ol. La LI. ne esas, nultempe esos *facita*; ni omni devas sencese kunlaborar por *facar* olu.

Sed kad ito devas impedar ni praktikar ol e propagar ol samtempe? Tute kontre; nam nur per la praktiko ni povos devlopar e perfektigar ol (ni ne dicas, quale la Fundamentisti: per la blinda uzado, per la senregula empiriko, sed per la praktiko konciata, reflektata, lumizata e guidata da la kritiko e da la cienco). On kredas generale, ke linguo konsistas nur ek ula sistemo di gramatiko (e di derivado) ed ek vortaro. E to esas videble l'iluziono di ti, qui volas sencese pozar itere en diskuto la gramatikal reguli e formi, e sempre propozas nuva gramatikal sistemi. Sed ti de nia amiki, qui fakte praktikas la linguo, savas, quale ni ipsa, ke to esas nur la skeleto o la framo di la linguo; la linguo ipsa konsistas en la *frazifado* (frazeologio). Nam on ne tradukas blinde, sklave, vorti per vorti, on tradukas nur frazi per frazi; o, plu juste, on devas « pensar en la linguo », do expresar *integra pensi* per Idala frazi, qui havas, o povas havar, nula modelo en nia lingui. Pro to naiva esas postular, ke ula nacionala vorto havez sempre la sama traduko en nia linguo; naiva o mem ofte sensenca esas, questionar « quale on devas tradukar ica vorto en Ido ». Izolita vorto havas ofte nula preciza e definita senco; ol havas senco nur en la frazo, per la « kuntexto », o plu juste, nur la frazo ipsa integra havas senco (to eventas aparte en la idiotismi; sed se on definas *idiotismo*: omna frazo di qua la senco ne rezultas da la senco di la kompozanta vorti, la max multa frazi di nia lingui esas idiotismi). Or ta frazifado povas fixigesar nur *per* (ni ne dicas *da*) la praktiko, nam nur la praktiko rivelas la sennombra formi tradukenda, e pozas a ni, ye singla pazo, nuva questioneti e problemeti. Pro to ni asertas tre sincere, ke nia linguo ne esas *facita*, sed *facata* e *facenda* konstante. L'Idisti, qui esis Esperantisti ante, agnoskas, ke nia linguo diferas min multe de Esp. per la vortaro o mem per la gramatikal formi, kam per la « spirito », t. e. per la maniero konstruktar la frazi ed ordinar la vorti, per la posibleso expresar plu libere e plu exakte la pensi, fine, per la supreso di la multa idiotismi, di la « frazi tute pronta » e di la klasika elegantaji, qui jenis ed impedis ta expresado en Esp.

Ton ne koncias la pura teoriisti, qui, okupata nur per la konstrukto di gramatikal sistemi plu o min nuva, plu o min injenioza, volus ke ni experimentez oli omna sucedante, e sempre rekonstruktez nia linguo sur nuva bazo. Se ni sequus lia konsili, ni devus senfine rekomencar la verko di la Komitato, t. e. chanjar la *fundamenti* ipsa di nia linguo; ni facus laboro di Sisyphos o di Penelope. Ni ne timas uzar hike la vorto *fundamento*, quan l'Esperantisti misuzis, alterante sa justa senco: nia linguo ne

havas fundamento *netuchebla*, en la senco arbitriala quan Dro Zamenhof atribuis a ta vorto, t. e., repertoryo de formi, vorti e frazi konsiderata quale nechanjebla modelo o sendifekta normo ; sed tamen ol havas *fundamento*, quale dicis So Jespersen[1], nome sua ciencala principi, e sua esencala gramatikal reguli. Sur ta *fundamento* ni devas laborar, e ni fakte laboras, por konstruktar la linguo konkreta, praktikebla ed uzebla. Tale ni profitas la sperienco aquirita, e la praktiko di omna nia adepti. Ni povas anke profitar lia kritiki por emendar ca o ta detalo, nam nula formo esas netuchebla, e ni povas sempre aplikar, sen ula kateno, sen ula veto, la reguli di la logiko e di l'analogeso, por perfektigar gradoze la linguo. Sed to esas posibla, nur pro ke ni laboras sempre sur la sama fundamento. Se, por kontentigar kelka teoriisti, ni chanjus nia fundamento, ni devus perdar la tuta frukto di nia laboro e rekonstruktar la linguo integra sur nuva bazo e segun nuva plano.

Cetere, la malsincera kritiki di nia adversi devas avertar ni, e montras a ni la sola danjero, qua povas minacar nia linguo ed impedar sa suceso. Li asertas, ke nia linguo chanjas sencese, pro ke li bone savas, ke nur per ta kalumnio li povos deturnar la publiko de nia linguo, di qua la supereso esas evidenta. Li agnoskas mem, ke lia linguo esas difektoza; sed li alegas fiere, ke, irge quala ol esas, ol esas nechanjebla : e ta sola avantajo semblas a li (e mem ad altri, senpartia) kompensar la « teoriala » supereso di nia linguo... en la supozo, ke ica devos chanjar sencese. On ne miskomprenez ni : ni nule intencas establisar irga Fundamento netuchebla, qua esus kontre nia ciencala principi e nia liberala metodo. Sed nia linguo bezonas *stabileso* e *kontinueso*, ne nur por sa praktikal difuzado, sed mem por sa teoriala devlopo, por sa gradoza perfektigo e kompletigo.

Ni do ne lasez timigar ni da la teoriisti, qui riprochas a ni aceptar « dogmo », pro ke ni establisas e konservas l'*uneso* di nia linguo. Ta uneso nule esas por ni « dogmo », sed nur la necesa kondiciono di interlaborado... e di interkomprenado. Ni sempre penis konciliar, e ni kredas konciliar, la *libereso* kun la *uneso* ; on juas che ni kompleta *libereso di opiniono*, di diskuto e di kritiko ; sed ol ne esas, e ne povas esar la *libereso di la linguo*, en ica senco : « a singlu sua linguo »; nam to esus la supreso di omna *komuna* e fekunda laborado, e la nuligo di omna aquirita rezultaji. Tute kontre, la dicita *libereso* implikas, ne quale limito, sed quale kondiciono, la *uneso* di la linguo ; precize pro ke singlu povas expresar sa opinioni, deziri e bezoni, lu *devas* aceptar, pos la diskutado, la decidi di l'autoritato elektita *da su ipsa* por konservar l'uneso ; same kam (sen irge similigar nia linguo ad ula patrio) singla civitano, en libera stato, devas obedyar la legi,

1. *Progreso*, No 8, p. 361.

quin lu partoprenis establisar, mem kande li esas kontre sua opinioni od interesti. Unvorte, *libereso di opiniono* ed *uneso di linguo* ne kontredicas, sed implikas l'una l'altra. La Fundamentisti, por salvar la lingual uneso, supresas omna libereso ; ni ne devas imitar li ; ni devas, ne nur tolerar, sed admisar la kritiko, nam se ni ne admisus ol inter ni, sub formo di amikal e bonvola diskutado, ol eventus *exter ni*, e konseque *kontre ni*; nulu povas supresar, sufokar la kritiko ; la max grava eroro e kulpo di l'Esperantista chefi esis, ke li malsaje volis exterminar ol ek lia « armeo ». Segun la parolo di S° STERRETT, la kritiko ne esas la morto, sed la vivo di ciencala entraprezo quale la nia ; ni adjuntas : ol esas la vivo di la verki, qui admisas ol e rezervas ad ol la debita loko ; ol esas la morto di la verki, qui pretendas repulsar o neglijar olu. Sed pro to ni ne devas imitar ti qui, por sekurigar o, plu juste, por exajerar la libereso, sakrifikas ad ol l'*uneso* di la linguo ; nam la pura kritiko, la senfina e senlimita diskutado pri la principi ipsa, sen ula praktikal uniono ed autoritatal decido, esas absolute sterila e mem destruktiva. Nia linguo ne esas *finita*, yes ; sed ni ne volas sempre *rekomencar* ol. Ni devas konstruktar e devlopar ol gradoze, reguloze, segun *fixa* principi ; nam nia devizo esas, nek inerta stagnado, nek sencesa e fundamentala chanjado, sed konstanta e kontinua *progreso*.

L. COUTURAT.

LINGUALA QUESTIONI

Nuva vorti propozita

Balifo [EFIS] = D. *Vogt, Amtmann* ; E. *bailiff*; F. *bailli*; I. *bali;* S. *baile.*

Cicerpizo [DEFI] = D. *Kichererbse*; E. *chick pea*; F. *pois chiche*; I. *cece*; S. *garbanzo.*

Cimitero [EFIS] = D. *türkischer Säbèl*; E. *scimitar*; F. *cimeterre*; I. *scimitarra*; S. *cimitarra.*

Dervisho [DEFIRS] = D. *Derwisch*; E. *dervish*; F. *derviche*: I. *dervis*; R. *dervish*; S. *derviche.*

Drugeto [DEF] = D. *Droguet*; E. *drugget*; F. *droguet* (stofo).

Emiro [DEFIRS] = D. *Emir*; E. *emir*; F. *émir*; I. *emiro*; R. *emir*; S. *emir.*

Espelar [EF] = D. *buchstabieren*; E. *to spell*; F. *épeler*; I. *compitare*; S. *deletrear.* Defino : lektar la vorti *literope* e formacante la silabi.

Frugala [DEFIS] = D. *mässig, frugal*; E. *frugal*; F. *frugal*; I. *frugale*; S. *frugal.*